

Polítiques culturals i biblioteques

Publicat per [Elisa Farré Torra](#) [1] el 22/06/2015 - 22:22 | Última modificació: 23/06/2015 - 10:51

Polítiques culturals i Biblioteques

Sovint em plantejo el rol que s'atorga a les biblioteques en la implementació de polítiques culturals tant locals com governamentals. Darrerament proliferen els estudis que avalen i donen valor a aquest servei públic com a bé social i cultural, com a espais de cohesió i integració social i en defineixen la seva funció com una institució que garanteix un accés igualitari a la informació. Funcions socials que han contribuït a una major justícia social al llarg de la història i que no pretenc qüestionar, però si matissar en alguns aspectes i provocar reaccions que vagin més enllà de les intencions i dels anàlisis teòrics. En l'àmbit que ens ocupa, els canvis són constants i mantenir els paràmetres d'anàlisi de foment a la lectura i accés universal, potser es queda a mig camí entre les funcions que ens són pròpies i les necessitats de la societat actual. De fet ens estem apropant dels beneficis de la lectura, en les nostres anàlisis, com a valors proporcionats per les biblioteques pel sol fet d'exercir com a servei públic. S'estableix una dicotomia entre allò propi de les persones amb habilitats comunicatives i informatives i el fet d'oferir la possibilitat d'accedir als serveis propis d'una biblioteca, com si el fet d'utilitzar els seus serveis ja de per si t'imbueix dels avantatges que proporciona el pensament crític, el domini de les tecnologies i l'aprenentatge continu, entre d'altres.. Obvio volgutament, en aquesta reflexió, l'important paper d'aquestes institucions com a garants de la preservació i difusió del patrimoni i cultura locals.

Caldria plantejar-nos com generalitzem aquestes habilitats a la societat que no va a la biblioteca, quina ha de ser la nostra contribució i com podem generar serveis capaços de fer de les biblioteques veritables espais de coneixement. Aquesta, crec que seria la veritable política social i cultural a desenvolupar adreçada a servir els ciutadans del segle XXI.

Aquesta breu anàlisi pretén destacar la necessitat de participar activament en la planificació de les polítiques públiques a nivell local i de país, de forma transversal amb la diversitat d'agents amb els quals la biblioteca pública pot coordinar i generar nous serveis enfocats a donar una resposta més satisfactòria i eficient als ciutadans en el context de la societat del coneixement. Els estudis demostren que tenim identificades les prioritats i les necessitats, però només actuem parcialment, fem activitats, no fem polítiques coordinades i col·laboratives que impliquin tots els agents i situïn les biblioteques dins l'agenda política local i governamental, més enllà del rol tradicional i de la construcció d'un gran equipament. Evidentment aquesta generalització pot esdevenir injusta en alguns casos concrets i molt remarcables on hi ha un treball intens per implicar diversos agents socials per generar nous serveis de valor afegit.

La manca d'una redefinició conceptual de tot el sistema públic de biblioteques està dificultant en gran manera l'establiment de polítiques públiques comunes donant com a resultat una gran diversitat d'objectius, molts cops orientats a la consecució d'un increment estadístic en els usos dels serveis, que per manca de planificació i actualització, forçosament tenen caducitat. Aquest podria ser també un dels factors que explica la davallada constant dels indicadors d'us de les biblioteques. Una premissa, a mode d'exemple i pensant en els joves, que podria orientar l'establiment d'una planificació a llarg plaç seria la resposta a la següent pregunta: Que m'ofereix la biblioteca pública que no puc aconseguir jo sol amb els mitjans de què dispo? Per tant podem visibilitzar unes necessitats informatives i donar-hi resposta establint un nou model de servei públic més d'acord amb la cibersocietat.

Estem definint i buscant el nostre espai i ens perdem en extenses propostes teòriques que difícilment es poden dur a terme sense un alt grau d'implicació política i professional en la seva definició i implementació. Hem de defugir del concepte tradicional de biblioteca, encara imperant, sovint maquillat amb una pàtina de modernitat, i encarar el nou paradigma social basat en el pas de la societat de la informació a la societat del coneixement. No es tracta de saber accedir a la informació, sinó de disposar de les eines per seleccionar-la, processar-la i utilitzar-la. En aquest sentit, les institucions educatives hi tenen un paper fonamental que s'hauria de veure complementat per uns serveis bibliotecaris orientats a la creació i generalització de l'accés al coneixement. Cal que aportem nous valors enfocats als usuaris, amb polítiques basades en la innovació i l'emprenedoria lligats amb el concepte del tercer espai del sociòleg Oldenburg, com un dels pocs espais públics oberts a tots i gratuïts. El context digital permet obrir aquests equipaments, sovint de grans dimensions, a projectes d'innovació, centrats en les persones, que

contribueixin a unes pautes de reeducació social i aprenentatge permanent basades en el treball col·laboratiu, cooperatiu, i creatiu.

Considero imperatiu canviar la percepció que tenim de la biblioteca com a dipòsit d'informació i espai d'oci i defugir de l'autocomplaença avalada en estadístiques que no reflecteixen fidelment la realitat de l'abast social d'aquest servei. Per exemple, per a l'any 2013 es dona la xifra d'un 46 % d'usuaris amb carnet de biblioteca a Catalunya, segons dades d'Idescat, sense tenir en compte la duplicitat de carnets entre Generalitat i Diputació de Barcelona, les baixes per defunció en el cas de Generalitat, entre d'altres. En els darrers anys, amb honroses excepcions, les biblioteques s'han atribuït un paper d'animadors socioculturals que no els pertoca, amb la falsa idea de promoció a la lectura, en alguns casos de dubtosa demostració. El retorn que poden proporcionar els tallers de cuina, per posar un exemple, respecte de la promoció de la lectura és relativament insignificant i contribueix a una major dispersió de les veritables funcions d'una biblioteca. Per altra banda, moltes biblioteques realitzen tallers d'alfabetització informacional per als seus usuaris, de forma puntual. Aquesta funció fonamental hauria de formar part d'una planificació més ampla que impliqués els serveis educatius i socials del país i del municipi per fer-la realment efectiva. En destacaria l'aposta de la biblioteca Esteve Paluzie de Barberà del Vallès per l'alfabetització funcional i digital per a persones adultes dins d'un marc col·laboratiu amb les institucions educatives del municipi, voluntaris i professionals de diversos àmbits.

En definitiva em permeto expressar la meva voluntat d'implicar i objectivar les biblioteques públiques com un servei social i cultural dins el municipi i per tant, fer-la actora de les polítiques culturals del municipi, fusionant serveis i compartint professionals, sempre tenint en compte aquesta nova dimensió social, proactiva i generadora d'eines, contextos i aprenentatges per a la societat a la que serveix.

Elisa Farré i Torra

Polítologa

Barcelona 22 de juny de 2015

Categories: Sociologia de la cultura

Categories: Polítiques culturals

Categories: Lectura i biblioteques

Categories: Equipaments culturals

Etiquetes: biblioteques

Etiquetes: serveis públics

Etiquetes: serveis culturals

Etiquetes: serveis educatius

Etiquetes: polítiques públiques

- [2]

URL d'origen: <http://interaccio.diba.cat/blogs/2015/06/22/politiques-culturals-biblioteques>

Enllaços:

[1] <http://interaccio.diba.cat/members/farrete>

[2] <http://interaccio.diba.cat/node/5867>